

Master Thesis

- De effecten van het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid op de relatie tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag -

Student: Safiera Fatehmahomed
Studentnummer: 3826198
Opleiding: Jeugdstudies
Begeleider: Prof. dr. T. F. M. ter Bogt
Afdeling: Algemene Sociale Wetenschappen
Datum: 17 juni 2015

Samenvatting

Doel: Onderzoeken of het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag gemodereerd wordt door het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid van een individu.

Methode: Gegevens van het eerste meetmoment (2001) van het CONflict And Management Of RElationships (CONAMORE) onderzoek zijn gebruikt. De steekproef van het huidige onderzoek bestaat uit 346 adolescenten tussen de zestien en vierentwintig jaar. Zij hebben vragen beantwoord over onder andere persoonlijkheid, muziekvoorkeuren, delinquentie en welbevinden.

Resultaten: Uit de resultaten van een logistische regressieanalyse, waarbij gecontroleerd is voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau, komt naar voren dat de adolescenten met een sterkere voorkeur voor harde rock (o.a. heavy metal, gothic, punk) meer externaliserend probleemgedrag vertonen wanneer zij een vriendelijke persoonlijkheid hebben, terwijl zwarte muzikliefhebbers (hiphop, reggae, r&b) met een vriendelijke persoonlijkheid juist minder externaliserend probleemgedrag vertonen. Adolescenten met een sterkere voorkeur voor zwarte muziek vertonen ook minder externaliserend probleemgedrag wanneer zij een hogere levenstevredenheid hebben. Dit zelfde moderatie-effect wordt niet gevonden voor adolescenten met een sterkere voorkeur voor harde rock.

Conclusie: De muziekvoorkeur van een adolescent blijkt een sterke voorspeller te zijn van externaliserend probleemgedrag. Dit verband wordt gemodereerd door zowel het psychosociale welbevinden (de levenstevredenheid) als de persoonlijkheid (vriendelijkheid).

Introductie

Met externaliserend probleemgedrag wordt verwezen naar gedragingen die onwenselijk, schadelijk, agressief of delinquent zijn (Buist, Dekovic, Meeus, & Van Aken, 2004; Prinzie, 2004). Externaliserend probleemgedrag is consistent in verschillende situaties (Achenbach, McConaughy, & Howell, 1987) en wordt al vertoond op jonge leeftijd. Het vertonen van externaliserend probleemgedrag op jonge leeftijd geldt als een ontwikkelingsrisico, omdat het de kans op externaliserende problemen in de adolescentie en volwassenheid vergroot (Broidy et al., 2003; Moffitt, Caspi, Harrington, & Milne, 2002). Het verhoogt daarnaast de kans op werkloosheid, criminaliteit en de kans op een slechte fysieke en geestelijke gezondheid (Bruyninckx, 2003). Dat vooral jongeren delinquent gedrag vertonen in de adolescentie is een bekend gegeven (Moffitt, 1993). Adolescenten nemen steeds meer afstand van hun ouders en brengen meer tijd door met leeftijdsgenoten, waardoor ouders minder controle kunnen uitoefenen over hun kind. Doordat jongeren meer tijd met invloedrijke vrienden spenderen neemt de lichte criminaliteit in de adolescentie sterk toe tot een jaar of zeventien, waarna het bij de meeste adolescenten weer afneemt (Moffitt, 1993). De lichte afname van delinquentie sluit echter de potentiële negatieve gevolgen niet uit (Bruyninckx, 2003). De vraag is nu wat de rol van muziek is in dit proces.

Muziek speelt bij meer dan 80% van de adolescenten een belangrijke rol in zowel het persoonlijke als in het sociale leven (Arnett, 1991; Ter Bogt, Raaijmakers, Vollebergh, Van Wel, & Sikkema, 2003a). Muziek helpt adolescenten bij het vormen van een sociale identiteit, het verbeteren van de stemming of het helpt hen beter om te gaan met problemen (Saarikallio & Erkkilä, 2007; Ter Bogt, Mulder, Raaijmakers, & Nic Gabhainn, 2011). Naast de positieve bijdrage van muziek, blijkt muziek een belangrijke voorspeller te zijn van probleemgedrag. Kinderen met een voorkeur voor niet-mainstream muziek zoeken vrienden op met dezelfde muziekvoorkeur. Zij nemen elkaars gedrag over en versterken elkaars gedrag, zowel problematisch als onproblematisch gedrag (Ter Bogt, Keijsers, & Meeus, 2013).

Ondanks het feit dat onderzoek gedaan is naar de relatie tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag, is weinig onderzoek gedaan naar de rol van het psychosociaal welbevinden in dit verband. Uit onderzoek blijkt dat een slechte stemming, een onderdeel van het psychosociaal welbevinden, een belangrijke voorspeller is van probleemgedrag (Carr, McLaughlin, Giacobbe-Grieco, & Smith, 2003). Dit is echter niet eerder onderzocht in relatie tot zowel muziekvoorkeuren als probleemgedrag. In het onderhavige onderzoek wordt ook onderzocht of de persoonlijkheid van een individu een effect heeft op de relatie. De onderzoeksvraagstelling van het huidige onderzoek is daarom of

het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag gemodereerd wordt door het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid van een individu.

De Music Marker Theorie

Ter Bogt, Keijsers en Meeus (2013) zochten naar een verklaring voor het verband tussen muziekpreferenties en probleemgedrag en kwamen tot de Music Marker Theorie (MMT). De muziekpreferentie die een individu heeft wordt een "marker" genoemd en dient als een indicator voor licht crimineel gedrag. Onder licht crimineel gedrag worden zaken als winkeldiefstal, vechtpartijen en vandalisme verstaan. In het onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen die luisteren naar mainstream muziek of niet-mainstream muziek. Met mainstream muziek wordt gangbare muziek bedoeld, bijvoorbeeld top 40 muziek. Kinderen die op twaalfjarige leeftijd de voorkeur gaven aan top 40 muziek, klassiek muziek of jazz, vertoonden op latere leeftijd weinig tot geen externaliserend probleemgedrag. Met niet-mainstream muziek wordt minder commerciële, minder breed populaire muziek bedoeld. Kinderen die op twaalfjarige leeftijd de voorkeur gaven aan muzieksoorten zoals heavy metal, rock, gothic, hardhouse, hiphop of r&b, vertoonden vaker licht crimineel gedrag op zestienjarige leeftijd. Een vroege voorkeur voor niet-mainstream muziek blijkt een voorspeller te zijn van later probleemgedrag. Het is zelfs een betere voorspeller van later probleemgedrag dan probleemgedrag op jonge leeftijd. Ook wanneer gecontroleerd werd voor sociaaleconomische achtergrond en persoonlijkheid bleef muziekvoorkeur de belangrijkste voorspeller van later probleemgedrag (Ter Bogt et al., 2013).

De MMT veronderstelt dat jonge pubers weinig bewegingsruimte hebben om regels te overtreden (Ter Bogt et al., 2013). Zij staan immers onder supervisie van ouders en docenten. Op de slaapkamer hebben adolescenten meer vrijheid en kan naar eigen muziek geluisterd worden. Op deze manier ontwikkelen zij een bepaalde muziekvoorkeur. Naarmate de kinderen ouder worden, zij onder minder toezicht staan van ouders en meer tijd doorbrengen met vrienden, is er meer ruimte voor normoverschrijdend gedrag. De kinderen die een niet-mainstream muziekvoorkeur ontwikkeld hebben, zullen vrienden opzoeken met dezelfde muziekvoorkeur. De vrienden nemen elkaars gedrag over en versterken elkaars gedrag, zowel problematisch als onproblematisch gedrag, al gelang de groep waarvan zij deel uitmaken. Doordat sommige groepjes systematisch blootgesteld worden aan afwijkende media, wordt het gedrag beïnvloed. Op deze manier hangen vroege muziekvoorkeuren en later probleemgedrag met elkaar samen. Niet-mainstream muziek veroorzaakt echter geen probleemgedrag, maar vergroot slechts de kans op later probleemgedrag.

Psychosociaal welbevinden

De adolescentie brengt grote veranderingen met zich mee, zowel fysiek als op psychisch en sociaal vlak. Deze veranderingen, bijvoorbeeld de puberteit of het krijgen van een vriendje of een vriendinnetje, kunnen invloed hebben op hoe een jongere zich voelt (Ter Bogt, Van Dorsselaer, & Vollebergh, 2003b). In 1965 beschreef psycholoog Cantril "The Cantril Self-Anchoring Striving Scale". Deze schaal meet het welbevinden. Respondenten moesten een denkbeeldige ladder bedenken met 10 treden, waarbij de bovenste trede van de ladder symbool staat voor een zo goed mogelijk leven en de onderste trede voor een zo slecht mogelijk leven. Vervolgens werd aan respondenten gevraagd op welke trede zij zich bevinden in het leven. Deze trede geeft een representatie van het welbevinden (Cantril, 1965).

De HBSC-studie maakt gebruik van de Cantril-schaal om het algemene gevoel van tevredenheid en geluk van adolescenten te meten (Ter Bogt et al., 2003b). Uit het onderzoek blijkt dat een grote meerderheid van de Nederlandse jongeren tevreden is met de kwaliteit van hun leven. Ruim 88.3% van de 7.556 respondenten scoort een zeven of hoger op de Cantril-schaal. Er is echter een kleine groep die zich niet gelukkig voelt en zichzelf een onvoldoende geeft; 4.4% van de jongens en 7.4% van de meisjes geeft zich een vijf of lager. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat het welbevinden van jongeren daalt naarmate zij ouder worden. Het feit dat jongeren zich minder gelukkig gaan voelen in de adolescentie zou invloed kunnen hebben op de mate van externaliserend probleemgedrag. De levenstevredenheid is namelijk belangrijk voor de ontwikkeling (Park, 2004). Zo is een lage levenstevredenheid gerelateerd aan meer gedragsproblemen en een hoge levenstevredenheid aan een goede ontwikkeling en een beter aanpassingsvermogen. Een hoge levenstevredenheid verzwakt daarnaast de negatieve effecten van stressvolle gebeurtenissen op de ontwikkeling van psychologische problemen en gedragsproblemen (Park, 2004).

De Cantril-schaal meet slechts één aspect van het welbevinden. In de loop der jaren is bewezen dat het psychosociaal welbevinden uit meerdere componenten bestaat. De twee meest gebruikelijke zijn de levenstevredenheid en het affect (Gallup, 2009; OECD, 2013; Veenhoven, 2000). Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2001) maakt in haar onderzoek gebruik van de Affect Balance Scale (ABS). Deze meet onder andere gevoelens van eenzaamheid, verlatenheid en rusteloosheid. In dit onderzoek gaf 13% van de twaalf tot zeventien jarigen een laag welbevinden aan. Ook ervaart een deel van de scholieren een negatief zelfbeeld en gevoelens van angst en onzekerheid (CBS, 2001).

Het feit dat bepaalde jongeren een laag welbevinden ervaren in de adolescentie en zich eenzaam, onzeker en verveeld voelen, zou invloed kunnen hebben op de mate van

externaliserend probleemgedrag. Uit het onderzoek van Brown, Mounts, Lamborn en Steinberg (1993) blijkt dat jongeren met een verhoogd risico op probleemgedrag zich onderscheiden door een negatief zelfbeeld en gebrek aan zelfrespect. Ook blijken individuen met een hoge mate van negatief affect meer externaliserend probleemgedrag te vertonen (Muris, Meesters, & Blijlevens, 2007; Burt & Donnellan, 2008). Dit is ook aangetoond in het onderzoek van Overbeek, Vollebergh, Meeus, Engels en Luijpers (2001). Zij toonden aan dat er een parallelle toename is van delinquent gedrag en emotionele problemen in de vroege adolescentie, waarbij emotionele problemen, onder andere verlegenheid, eenzaamheid en een gebrek aan zelfvertrouwen, voorlopers zijn van delinquent gedrag.

Bovenstaande onderzoeksresultaten geven aan dat er sprake is van een samenhang tussen het psychosociaal welbevinden en probleemgedrag. Ook is bekend dat er verbanden bestaan tussen muziekvoorkeuren en externaliserend probleemgedrag. Er is echter niet eerder onderzocht of het psychosociaal welbevinden en het hebben van een bepaalde muziekvoorkeur elkaar versterken. In dit onderzoek wordt daarom onderzocht of de levenstevredenheid en het affect, samen het psychosociaal welbevinden, moderatie-effecten hebben op de relatie tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag.

De rol van persoonlijkheid

Het geheel van karakteristieken die aan een persoon toegekend kunnen worden of die een persoon aan zichzelf toekent, wordt de persoonlijkheid genoemd (Shiner & Caspi, 2003). De persoonlijkheid bepaalt de manier waarop een persoon in verschillende situaties zal reageren of zich zal gedragen en blijft relatief constant gedurende de levensloop (Shiner & Caspi, 2003). Een veel gebruikt model om de karaktereigenschappen van mensen onder te verdelen is: "De Big Five" (McCrae & Costa, 1987). Dit model bestaat uit vijf dimensies: extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid. In het huidige onderzoek worden alleen extraversie en vriendelijkheid geanalyseerd, omdat deze persoonlijkheidsdimensies relevant zijn voor probleemgedrag.

Meerdere onderzoeken associëren persoonlijkheid met probleemgedrag (Eisenberg et al., 2005; Prinzie et al., 2003; Prinzie, Onghena & Hellinckx, 2005). Uit onderzoek blijkt dat een laag niveau van vriendelijkheid samenhangt met een verhoogd risico op externaliserend probleemgedrag (Akse, Hale, Engels, Raaijmakers & Meeus, 2007; Salgado, 2002). Ook is bekend dat een hoge mate van extraversie de kans op externaliserend probleemgedrag vergroot (Prinzie et al., 2003). Dat niet alle adolescenten dezelfde muzieksmaak hebben kan gerelateerd zijn aan persoonlijkheid (Rentfrow & Gosling, 2003; Zillmann & Gan, 1997).

Rentfrow en Gosling (2003) hebben gevonden dat voorkeuren voor popmuziek, hiphop of soul positief gerelateerd zijn aan extraversie en vriendelijkheid, terwijl voorkeuren voor rock, punk, metal en gothic negatief gerelateerd zijn aan extraversie. In dit onderzoek zal onderzocht worden of extraversie en vriendelijkheid het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag modereren. Het is namelijk bekend dat het hebben van een bepaalde muziekvoorkeur gerelateerd is aan externaliserend probleemgedrag, net zoals het hebben van een bepaalde persoonlijkheid gerelateerd is aan externaliserend probleemgedrag. Er is echter niet eerder onderzocht of de persoonlijkheid en de muziekvoorkeur elkaar versterken.

Controlevariabelen

Er zijn een aantal factoren van invloed op de relaties die onderzocht worden. Een van deze factoren is het geslacht. Jongens vertonen namelijk vaker externaliserend probleemgedrag dan meisjes (Ferwerda, 1998). Meisjes hebben weer vaker te maken met psychosociale problemen (CBS, 2001). Ook voor leeftijd zal gecontroleerd worden omdat oudere adolescenten meer externaliserend probleemgedrag vertonen (Blom, Oudhof, Bijl & Bakker, 2005). Als laatst wordt gecontroleerd voor opleidingsniveau. Lager opgeleiden hebben namelijk andere muziekvoorkeuren dan hoger opgeleiden (Bryson, 1997; Meeuwsen, 2009) en blijken meer externaliserend probleemgedrag te vertonen (Blom et al., 2005).

Hypothesen

Op basis van de Music Marker Theorie (Ter Bogt et al., 2013) worden negen muziekvoorkeuren geselecteerd. Er wordt onderscheid gemaakt in vier hoofdcategorieën. Heavy metal, gothic en punk vormen de categorie 'harde rock'. Hiphop, reggae en r&b vormen de categorie 'zwarte muziek'. De derde categorie bestaat uit 'klassiek muziek en jazz' en de laatste categorie uit 'top 40 muziek'. Om de onderzoeksvraag, welke schematisch weergegeven is in Figuur 1 op pagina 7, te toetsen zijn de volgende hypothesen opgesteld:
H1a: Er wordt verwacht dat een sterkere voorkeur voor harde rock of zwarte muziek samen zal hangen met meer externaliserend probleemgedrag.

H1b: Er wordt verwacht dat een sterkere voorkeur voor top 40 muziek of klassiek en jazz samen zal hangen met minder of geen externaliserend probleemgedrag.

Van de vijf persoonlijkheidsdimensies worden alleen een extraverte en een vriendelijke persoonlijkheid onderzocht, omdat deze relevant zijn voor externaliserend probleemgedrag.

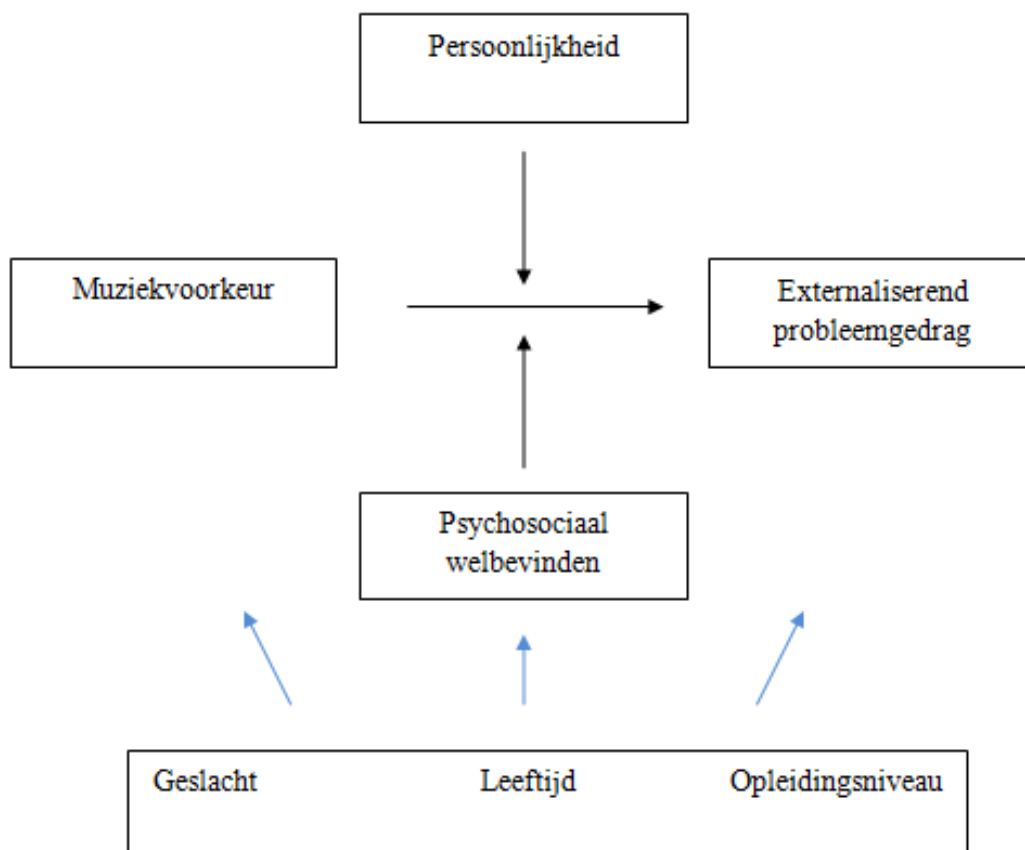
H2a: Er wordt verwacht dat een extraverte persoonlijkheid de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zal versterken.

H2b: Er wordt verwacht dat een vriendelijke persoonlijkheid de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zal dempen.

Het psychosociale welbevinden bestaat uit twee componenten. De eerste component is de levenstevredenheid en de tweede component is het affect, welke emotionele problemen meet.

H3a: Er wordt verwacht dat een laag psychosociaal welbevinden de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zal versterken.

H3b: Er wordt verwacht dat een hoog psychosociaal welbevinden de negatieve relatie tussen een voorkeur voor top 40 muziek of klassiek muziek en jazz en externaliserend probleemgedrag zal versterken.

Figuur 1: De modererende effecten van de persoonlijkheid en het psychosociaal welbevinden op het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag, gecontroleerd voor geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

Methode

Respondenten

Om te onderzoeken of het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid moderators zijn voor het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag, wordt gebruik gemaakt van gegevens van het CONflict And Management Of RElationships (CONAMORE) onderzoek. CONAMORE is een longitudinaal onderzoek van 2001 tot 2006 waarin Nederlandse jongeren tussen de tien en vierentwintig jaar verzocht werden vragen te beantwoorden over onder andere persoonlijkheid, muziekvoorkeuren, delinquentie, welbevinden, ouderlijke conflicten en depressie (Meeus et al., 2004). In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het eerste meetmoment. In 2001 hadden 2.391 adolescenten de vragenlijst ingevuld. In het huidige onderzoek worden alleen de respondenten geselecteerd die ouder zijn dan zestien jaar. De huidige steekproef bestaat uit 346 adolescenten, met 210 meisjes (60.7%) en 136 jongens (39.3%). De steekproef wordt verdeeld in twee leeftijdsgroepen: 342 jong volwassenen tussen de 16 en 19 jaar (98.8%) en 4 volwassenen tussen de 20 en 24 jaar (1.2%).

Procedure

De adolescenten zijn afkomstig van twaalf random geselecteerde middelbare scholen gelegen in de provincie Utrecht. Om ouders en leerlingen op de hoogte te stellen van het doel van het onderzoek werd een brief verzonden naar scholen en ouders. Van de families wilden meer dan 99% deelnemen en ondertekenden het informed consent. De adolescenten vulden de vragenlijsten anoniem in op school en ontvingen hiervoor €10,-. Bij afname van de vragenlijsten waren assistenten aanwezig die mondelinge instructies gaven naast de beschreven instructies in de vragenlijst.

Meetinstrumenten

Externaliserend probleemgedrag

De vragenlijst om het externaliserende probleemgedrag van adolescenten te meten is een zelfrapportage vragenlijst en meet de frequentie van licht criminele activiteiten (Baerveldt, Van Rossem & Vermande, 2003). Zelfrapportage vragenlijsten worden vaak gebruikt in de criminologie en zijn valide meetinstrumenten wanneer het kleine criminaliteit betreft (Baerveldt, 2000). Er werd aan adolescenten gevraagd hoe vaak zij zestien lichte vergrijpen, zoals opgepakt worden door de politie, het stelen van een fiets, of iets met opzet vernielen, gepleegd hadden in de afgelopen twaalf maanden. Dit werd gemeten op een 4-puntsschaal, met antwoordcategorieën: 'nooit', 'één keer', 'twee of drie keer' of 'vier keer of meer'. De

Cronbach's alpha geeft een beeld van de interne consistentie en is .90. Dit geeft aan dat het een zeer betrouwbare schaal is (Akse et al., 2007). Om voor elk individu een score te berekenen is een gemiddelde berekend van de zestien items. Omdat de score op externaliserend probleemgedrag niet normaal verdeeld is en weinig leerlingen hoog op externaliserend probleemgedrag scoren is een dummyvariabele gemaakt. De leerlingen die het afgelopen jaar geen criminele activiteiten gepleegd hebben krijgen een score van 0 en vormen de referentiecategorie. De respondenten die het afgelopen jaar één of meerdere keren een criminele activiteit gepleegd hebben krijgen de score 1.

Psychosociaal welbevinden

Het psychosociaal welbevinden bestaat uit de levenstevredenheid en het affect. De levenstevredenheid van adolescenten wordt gemeten door de Cantril-vraag. Er werd aan adolescenten gevraagd hoe zij zich voelen op een schaal van 0 tot en met 10. Er is geen Cronbach's alpha bekend omdat slechts één vraag gemeten wordt. Het blijkt echter een veelgebruikte vraag te zijn voor het meten van de levenstevredenheid (CBS, 2001; Gallup, 2009; OECD, 2013; Veenhoven, 2000).

Om het affect te meten wordt vaak gebruik gemaakt van de Affect Balance Scale. Wegens gebrek aan deze data, wordt dit gemis opgevuld door de Children's Depression Inventory (CDI) vragenlijst. Dit is een zelfrapportage vragenlijst en wordt veelal gebruikt als screeningsinstrument om vast te stellen of er sprake is van een depressieve stemming bij kinderen en adolescenten (Kovacs, 1985). De CDI bestaat uit 27 items, met vragen als: ik ben de hele tijd verdrietig en ik voel me de hele tijd eenzaam. De items worden beantwoord op een 3-puntsschaal, variërend van 'niet waar', 'een beetje waar een beetje niet waar' en 'waar'. De Cronbach's alpha is .90. De ABS stelt vragen als: voelde u zich de afgelopen week ooit eenzaam, verdrietig, rusteloos of depressief. Soortgelijke vragen worden geselecteerd in de CDI en worden gebruikt voor de analyses. Vragen als: ik haat mezelf, niets is nog leuk en het zal nooit goed aflopen met mij, zijn niet geselecteerd omdat deze niet overeenkomen met vragen van de ABS. Van achttien geselecteerde vragen is de interne consistentie gemeten. De Cronbach's alpha is .91. Dit geeft aan dat dit een zeer betrouwbare schaal is (Saylor, Finch, Spirito, & Bennett, 1984). Om voor elk individu een score op affect te berekenen is van de achttien items een gemiddelde berekend.

Muziekvoorkeuren

De muziekvoorkeur van adolescenten werd ook gemeten met een zelfrapportage vragenlijst. Adolescenten moesten aangeven in welke mate zij zich tot zeventien verschillende

muziekgenres aangetrokken voelden op een schaal van 1 tot 5 met antwoordcategorieën: *'heel slecht'*, *'slecht'*, *'niet goed/niet slecht'*, *'goed'*, *'heel goed'* en een aparte zesde categorie: *'ken ik niet'*. Voor elke muziekgenre is een score berekend in hoeverre een respondent zich aangetrokken voelt tot de muziek. Er zijn uiteindelijk vier hoofdmuziekgenres gevormd door gemiddelden van verschillende muziekgenres samen te nemen en een nieuw gemiddelde te berekenen. Het eerste genre 'harde rock', bestaat uit heavy metal, gothic en punk en heeft een interne consistentie van .86. Het tweede genre 'zwarte muziek' bestaat uit hiphop, reggae en r&b. Zwarte muziek heeft een Cronbach's alpha van .77, dit geeft aan dat de schaal betrouwbaar is. Het derde genre 'klassiek en jazz' is berekend door het gemiddelde van de twee muziekvoorkeuren te berekenen. De Cronbach's alpha is .59. Het laatste genre is 'top 40 muziek', hier is geen gemiddelde of betrouwbaarheid van berekend omdat deze maar uit één item bestaat.

Persoonlijkheid

Om de twee persoonlijkheidsdimensies te meten wordt gebruik gemaakt van een Nederlandse versie van het meetinstrument van Goldberg (1992). De adolescenten moeten aangeven in hoeverre zij bepaalde eigenschappen bezitten op een 7-puntsschaal, variërend van 1 *'klopt helemaal niet'*, naar 4 *'klopt deels niet/klopt deels wel'* tot 7 *'klopt helemaal wel'*. Extraversie is gevormd door een gemiddelde te berekenen uit zes items. De Cronbach's alpha is .80. Vriendelijkheid is gevormd door een gemiddelde van zes andere items te berekenen en heeft een Cronbach's alpha van .88. Beide persoonlijkheidskenmerken vormen dus een betrouwbare schaal.

Controlevariabelen

Voor de controlevariabelen zijn dummy's gemaakt. Bij het variabele geslacht vormen meisjes de referentiecategorie en krijgen de waarde 0, jongens krijgen de waarde 1. De variabele leeftijd bestaat uit negen categorieën. Om jongvolwassenen te kunnen vergelijken met volwassenen is een dummyvariabele gemaakt. De referentiecategorie wordt gevormd door zestien tot negentien jarigen, zij krijgen de waarde 0. De respondenten tussen de 20 en 24 jaar krijgen de waarde 1. Ook wordt gecontroleerd wordt voor opleidingsniveau. Opleidingsniveau wordt gemeten door vier categorieën: brugklas, HAVO, VWO en beroepsopleiding. Omdat brugklas zowel VMBO, HAVO als VWO kan zijn en geen onderscheid gemaakt kan worden in niveau is ervoor gekozen om de variabele op te delen in twee categorieën. Brugklas, HAVO en VWO krijgen de score 0 en beroepsopleiding krijgt de score 1.

De data-analyse

Om de hypothesen te toetsen wordt gebruik gemaakt van een logistische regressieanalyse in SPSS. Externaliserend probleemgedrag was een continue variabele en was niet normaal verdeeld, waardoor geen logistische regressieanalyse mogelijk was. Om te voldoen aan de eerste randvoorwaarde is van de afhankelijke variabele een dummyvariabele gemaakt. Een andere voorwaarde is dat de observaties onafhankelijk van elkaar moeten zijn. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het eerste meetmoment. De respondenten zijn in deze wave niet herhaaldelijk gemeten in tijd. Er is dus ook voldaan aan deze voorwaarde. In de analyses worden alleen de respondenten geselecteerd die alle vragen beantwoord hebben en ouder zijn dan zestien jaar ($N=346$). De missende waarden zijn voor alle (controle)variabelen aangegeven als missende waarden.

In Tabel 1 op pagina 13, zijn de beschrijvende statistieken van de variabelen weergegeven. Ook wordt aangegeven of er significante verschillen zijn tussen de groepen. Omdat de onafhankelijke variabelen categorisch zijn en de afhankelijke variabelen tot aan externaliserend probleemgedrag continu, wordt met een t-toets getoetst of de groepen van elkaar verschillen. Externaliserend probleemgedrag is echter categorisch net als de onafhankelijke variabelen. Om de verschillen te toetsen is hier een chikwadraattoets gebruikt. De verschillen tussen de groepen worden in de resultatensectie besproken.

Met een logistische regressieanalyse wordt getoetst of de relatie tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag gemodereerd wordt door de persoonlijkheid en het psychosociaal welbevinden. In het eerste model van de logistische regressieanalyse wordt onderzocht of de controlevariabelen een effect hebben op externaliserend probleemgedrag. In het tweede model worden de vier muziekvoorkeuren toegevoegd. In het derde model wordt geanalyseerd wat de effecten zijn van de controlevariabelen en de twee persoonlijkheidsdimensies op externaliserend probleemgedrag. In het vierde model wordt geanalyseerd wat de effecten zijn van de controlevariabelen en het psychosociaal welbevinden. In het vijfde model worden alle variabelen toegevoegd; controlevariabelen, muziekvoorkeuren, persoonlijkheidsdimensies en psychosociaal welbevinden. In het laatste model worden de interacties hieraan toegevoegd. De resultaten zijn vermeld in Tabel 3 en worden in de resultatensectie besproken.

Resultaten

De beschrijvende statistieken

In Tabel 1 kan afgelezen worden dat meisjes gemiddeld een sterkere voorkeur hebben voor

top 40 muziek dan jongens ($t(344)=3.26, p=.001$). Ook scoren meisjes gemiddeld hoger op het persoonlijkheidskenmerk vriendelijkheid ($t(248)=3.27, p=.001$). Jongens zijn gemiddeld meer tevreden met hun leven dan meisjes ($t(344)= 3.89, p<.001$) en vertonen gemiddeld meer externaliserend probleemgedrag ($\chi^2=39.00, df=1, p<.001$). Opvallend is dat geen significante verschillen gevonden zijn tussen de leeftijdsgroepen voor de verschillende variabelen. Voor opleidingsniveau zijn wel significante verschillen gevonden. Respondenten die op de middelbare school zitten hebben een sterkere voorkeur voor harde rock dan respondenten die een beroepsopleiding volgen ($t(320.95)=4.58, p<.001$). Ook hebben middelbare scholieren een sterkere voorkeur voor klassiek en jazz dan respondenten met een beroepsopleiding ($t(344)=3.67, p<.001$). Respondenten die een beroepsopleiding volgen hebben een sterkere voorkeur voor zwarte muziek in vergelijking met respondenten die op de middelbare school zitten ($t(344)=2.68, p=.008$). Op vriendelijkheid scoren de middelbare scholieren hoger dan respondenten met een beroepsopleiding ($t(336.45)=2.23, p=.026$). Overige verbanden, weergegeven in Tabel 1, zijn niet significant ($p>.050$).

Naast de beschrijvende statistieken is het van belang dat de correlaties tussen variabelen berekend worden. Een correlatie geeft de samenhang tussen twee variabelen weer. Wanneer de correlatie groter is dan .6 is sprake van multicollineariteit. Dit kan dit de resultaten van de analyses vertekenen en de betrouwbaarheid reduceren. In Tabel 2, pagina 14, is de correlatiematrix weergegeven met de correlatiecoëfficiënten van Spearman tussen de variabelen. Alle correlaties zijn gevonden door middel van tweezijdige toetsing. Er zijn een aantal significant gecorreleerde variabelen gevonden die zich bevinden tussen de -.42 en .36. Dit geeft aan dat de correlaties zwak tot redelijk zijn en er geen sprake is van multicollineariteit. Uit de correlatie voor externaliserend probleemgedrag en extravertie blijkt een significant positief verband te bestaan ($p=.001$). Respondenten met een extraverte persoonlijkheid hebben meer kans op het vertonen van externaliserend probleemgedrag. Ook blijken respondenten met een sterkere voorkeur voor harde rock meer kans te hebben op het vertonen van externaliserend probleemgedrag ($p=.039$), terwijl respondenten met een sterkere voorkeur voor top 40 muziek minder kans hebben op het vertonen van externaliserend probleemgedrag ($p=.002$). De correlatie van het psychosociale welbevinden, bestaande uit affect en levenstevredenheid, is ook significant en geeft een redelijk verband aan ($p<.001$). Respondenten met meer emotionele problemen (hoger affect) zijn minder tevreden met hun leven. In Tabel 2 kunnen de overige significante correlaties op dezelfde wijze afgelezen worden. Correlatie zegt echter niets over causatie, er is slechts sprake van een statistisch verband.

Tabel 1

Beschrijvende statistieken van muziekvoorkeuren, persoonlijkheid, psychosociaal welbevinden en externaliserend probleemgedrag naar geslacht, leeftijd en opleiding.

	Harde rock		Zwarte muziek		Klassiek en jazz		Top 40 muziek		Extraversie		Vriendelijkheid		Levens-tevredenheid		Affect		Externaliserend probleemgedrag	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD
Geslacht																		
Meisje	1.83	.93	3.46	.93	2.45	.89	4.18 ^a	.83	4.57	1.28	5.52 ^a	.75	7.26 ^a	1.55	1.18	.26	.45 ^a	.50
Jongen	1.92	1.02	3.30	1.01	2.31	1.03	3.86 ^b	.96	4.66	1.07	5.21 ^b	.91	7.91 ^b	1.50	1.13	.26	.79 ^b	.41
Leeftijd																		
16-19 jaar	1.87	.97	3.40	.96	2.40	.95	4.05	.90	4.60	1.20	5.40	.80	7.51	1.56	1.16	.26	.58	.49
20-24 jaar	1.75	.96	3.17	1.59	2.28	1.22	4.50	.58	5.09	1.27	4.67	2.44	8.00	1.41	1.05	.06	.50	.58
Opleiding																		
Middelbare school	2.10 ^a	1.04	3.25 ^a	.90	2.59 ^a	.96	4.01	.91	4.57	1.29	5.50 ^a	.73	7.48	1.63	1.16	.26	.62	.49
Beroepsopleiding	1.64 ^b	.84	3.53 ^b	1.01	2.22 ^b	.91	4.10	.87	4.64	1.12	5.30 ^b	.90	7.55	1.49	1.17	.27	.54	.50

Noot. Verschillende superscripten duiden op een significant verschil tussen de betreffende groepen bij een p-waarde kleiner dan .05.

Tabel 2

Correlaties tussen persoonlijkheid, muziekvoorkeuren, psychosociaal welbevinden en externaliserend probleemgedrag.

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.	Extraversie	-								
2.	Vriendelijkheid	.17**	-							
3.	Harde rock	-.08	-.11*	-						
4.	Zwarte muziek	.12*	.04	-.17**	-					
5.	Klassiek en jazz	.10	.08	.36**	.14**	-				
6.	Top 40 muziek	.06	.17**	-.21**	.18**	-.07	-			
7.	Levenstevredenheid	.25**	.16**	-.03	.03	-.01	-.04	-		
8.	Affect	-.23**	-.08	.09	.03	.10	-.04	-.42**	-	
9.	Externaliserend PG	.18**	-.07	.11*	.10	-.01	-.17**	.13*	.01	-

Noot. PG= probleemgedrag

* $p < .05$, ** $p < .01$

Muziekvoorkeuren en externaliserend probleemgedrag

In Tabel 3 op pagina 16, kan afgelezen worden dat jongens meer kans hebben op het vertonen van externaliserend probleemgedrag dan meisjes ($p < .001$). Leeftijd ($p = .63$) en opleiding ($p = .55$) zijn niet significant. In Model 2 is naast geslacht ($p < .001$) ook zwarte muziek significant. Respondenten met een sterkere voorkeur voor zwarte muziek hebben meer kans om externaliserend probleemgedrag te vertonen ($p < .001$). Respondenten met een sterkere voorkeur voor top 40 muziek hebben een kleinere kans om externaliserend probleemgedrag te vertonen ($p = .010$).

Persoonlijkheid, het psychosociaal welbevinden en externaliserend probleemgedrag

In Model 3 kan afgelezen worden dat de kans om externaliserend probleemgedrag te vertonen groter is voor jongens dan voor meisjes ($p < .001$). Ook respondenten met een meer extraverte persoonlijkheid hebben meer kans op het vertonen van externaliserend probleemgedrag ($p < .001$). Een vriendelijke persoonlijkheid heeft echter geen significante relatie met externaliserend probleemgedrag ($p = .851$). In Model 4 kan afgelezen worden dat geslacht significant is ($p < .001$). Het psychosociaal welbevinden heeft echter geen significante relatie met externaliserend probleemgedrag. Zowel de levenstevredenheid ($p = .979$) als het affect ($p = .209$) zijn niet significant.

Hoofdeffecten en interacties

In Model 5 kan afgelezen worden dat jongens meer kans hebben om externaliserend probleemgedrag te vertonen dan meisjes ($p < .001$). Ook komt naar voren dat respondenten met een sterkere voorkeur voor harde rock, meer kans hebben om externaliserend probleemgedrag te vertonen ($p = .015$). Ook respondenten met een sterkere voorkeur voor zwarte muziek hebben meer kans op het vertonen van externaliserend probleemgedrag ($p < .001$), terwijl respondenten met een sterkere voorkeur voor top 40 muziek minder kans hebben op het vertonen van externaliserend probleemgedrag ($p = .010$). Respondenten met een extraverte persoonlijkheid hebben weer meer kans om externaliserend probleemgedrag te vertonen ($p < .001$). In het laatste model van Tabel 3 zijn naast de hoofdeffecten, alleen de significante interacties weergegeven. Zo kan afgelezen worden dat de interactie tussen harde rock en vriendelijkheid significant is ($p = .004$). Respondenten met een voorkeur voor harde rock vertonen meer externaliserend probleemgedrag wanneer zij een vriendelijke persoonlijkheid hebben. Respondenten met een voorkeur voor zwarte muziek hebben echter minder kans om externaliserend probleemgedrag te vertonen, wanneer zij een vriendelijke persoonlijkheid

hebben ($p=.008$). Ook de leventevredenheid heeft een dempende werking op de relatie tussen zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag. Respondenten met een sterkere voorkeur voor zwarte muziek vertonen minder externaliserend probleemgedrag wanneer zij een hoge leventevredenheid hebben ($p=.045$).

Tabel 3

Logistische regressieanalyses van de voorspelling van externaliserend probleemgedrag door muziekvoorkeuren, persoonlijkheid, psychosociaal welbevinden en interactie-effecten, gecontroleerd voor geslacht, leeftijd en opleiding

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5			Model 6		
	OR	95% CI		OR	95% CI		OR	95% CI		OR	95% CI		OR	95% CI		OR	95% CI	
		B	O		B	O		B	O		B	O		B	O		B	O
Controle variabelen																		
Geslacht	4.50**	2.74	7.38	4.59**	2.72	7.76	4.62**	2.68	7.95	4.87**	2.77	8.55	4.87**	2.77	8.55	6.17**	3.39	11.22
Leeftijd	.60	.07	5.01	.81	.11	6.20	.67	.09	5.37	.72	.09	5.81	.72	.09	5.81	.89	.08	9.94
Opleiding	.87	.55	1.37	.81	.49	1.33	.80	.48	1.35	.81	.48	1.36	.81	.48	1.36	.89	.52	1.53
Muziekvoorkeur																		
Harde rock				1.31	.98	1.75							1.47*	1.08	2.00	.12	.02	.68
Zwarte muziek				1.70**	1.29	2.24							1.67**	1.26	2.22	70.22**	8.54	577.68
Klassiek en jazz				.84	.63	1.12							.76	.57	1.03	.75	.55	1.02
Top 40 muziek				.66*	.48	.91							.65*	.47	.90	.68	.49	.95
Persoonlijkheid																		
Extraversie							1.50**	1.21	1.86				1.56**	1.24	1.95	1.67	1.32	2.12
Vriendelijkheid							1.03	.76	1.40				1.06	.77	1.44	1.76	.57	5.40
Psychosociaal welbevinden																		
Leventevredenheid										1.00	.84	1.20	1.00	.84	1.20	1.87	.99	3.53
Affect										1.97	.68	5.69	1.97	.68	5.69	1.96	.64	6.00
Interacties																		
HR x Vriendelijkheid																1.61*	1.16	2.21
ZM x Vriendelijkheid																.66**	.49	.90
LT x ZM																.83*	.69	.99
Nagelkerke R^2	.15			.23			.27			.28			.28			.35		

Not. OR= odds ratio, CI= betrouwbaarheidsinterval, B= bovengrens, O= ondergrens, HR= harde rock, ZM= zwarte muziek, LT= leventevredenheid.

* $p < .05$; ** $p < .01$

Discussie

De onderzoeksvraagstelling van dit onderzoek is of het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag gemodereerd wordt door het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid van een individu. Zowel het psychosociaal welbevinden als de persoonlijkheid modereren het verband. Zo vertonen adolescenten met een sterkere voorkeur voor zwarte muziek minder externaliserend probleemgedrag wanneer zij een hogere levenstevredenheid en een vriendelijkere persoonlijkheid hebben, terwijl adolescenten met een sterkere voorkeur voor harde rock juist meer externaliserend probleemgedrag vertonen wanneer zij een vriendelijkere persoonlijkheid hebben.

Naast de bovenstaande verbanden zijn andere significante verbanden gevonden. Met H1a werd verwacht dat een sterkere voorkeur voor harde rock of zwarte muziek samen zou hangen met meer externaliserend probleemgedrag. Deze hypothese is afgeleid van de Music Marker Theorie, welke gebaseerd is op de assumptie dat vroege muziekvoorkeuren later probleemgedrag voorspellen (Ter Bogt, et al., 2013). De MMT wordt in dit onderzoek bevestigd. Een sterkere voorkeur voor harde rock of zwarte muziek hangt samen met meer externaliserend probleemgedrag. Een mogelijke verklaring is dat jongeren met deze muziekvoorkeuren vaker blootgesteld worden aan deviante media en gemakkelijker normoverschrijdend gedrag overnemen. Binnen vriendengroepen, die gekenmerkt worden door een gemeenschappelijke voorkeur voor (deviante) muziek, kunnen deviante jongeren het gedrag van vrienden "besmetten" met het eigen deviante gedrag. Door veel blootstelling aan deviante media of deviante rolmodellen (o.a. vrienden) wordt het delinquente gedrag van een individu direct beïnvloed. Adolescenten met een sterkere voorkeur voor bijvoorbeeld heavy metal of hiphop worden vaker blootgesteld aan muziek(video's) met antisociale content. Hierdoor activeren zij meer antisociale cognitieve schema's, gaan zij zich opstandiger gedragen (Miranda & Claes, 2004) en meer externaliserend probleemgedrag vertonen.

Met H1b werd verwacht dat een sterkere voorkeur voor top 40 muziek of klassiek en jazz samen zou hangen met minder of geen externaliserend probleemgedrag. Uit de resultaten komt naar voren dat een sterkere voorkeur voor top 40 muziek samenhangt met minder externaliserend probleemgedrag. Dit resultaat komt overeen met de bevindingen uit het onderzoek van Mulder, Ter Bogt, Raaijmakers en Vollebergh (2007) en Tanner, Asbridge en Wortley (2008). De hypothese wordt aangenomen. Een mogelijke verklaring is dat adolescenten met een voorkeur voor top 40 muziek minder blootgesteld worden aan deviante media of deviante rolmodellen. Vrienden vertonen gelijkenis in muziekvoorkeur (Arnett, 1991; Christenson & Roberts, 1998), maar ook in probleemgedrag (Hamm, 2000; Kandel,

1978). Adolescenten met een voorkeur voor top 40 muziek hebben weinig deviante vrienden en worden hierdoor minder blootgesteld aan deviante rolmodellen, waardoor het gedrag minder beïnvloed wordt en zij minder externaliserend probleemgedrag vertonen. Zoals verwacht is er geen significant verband gevonden tussen klassiek en jazz en externaliserend probleemgedrag. Ook deze hypothese wordt aangenomen. Een mogelijke verklaring is dat een voorkeur voor deze muziek gepaard gaat met internaliserend probleemgedrag (Mulder et al., 2007). Adolescenten die naar klassiek en jazz luisteren hebben de neiging om hun problemen te internaliseren in plaats van te externaliseren. Door hun muzieksmaak vallen zij buiten de groep en bevinden zij zich in een soort buitenstaanders positie. Deze sociale positie zou meer internaliserende problemen veroorzaken (Mulder et al., 2007). Omdat in dit onderzoek geen internaliserend probleemgedrag gemeten wordt maar externaliserend probleemgedrag, is geen significant verband gevonden.

Vervolgens werd getoetst of de persoonlijkheid de verbanden modereert. Er werd verwacht dat een extraverte persoonlijkheid de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zou versterken. Er zijn echter geen significante verbanden gevonden. H2a wordt verworpen. Een hoge mate van extraversie vergroot slechts de kans op externaliserend probleemgedrag in een direct verband (Prinzle et al., 2003), net zoals een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek externaliserend probleemgedrag voorspelt. Extraversie modereert het verband tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag echter niet. Een mogelijke verklaring is dat adolescenten met een voorkeur voor zwarte muziek vaak al een extraverte persoonlijkheid hebben (Rentfrow & Gosling, 2003), waardoor toevoeging van een extraverte persoonlijkheid als moderator geen significante verandering oplevert.

Met H2b werd verwacht dat een vriendelijke persoonlijkheid de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zou dempen. De hypothese wordt bevestigd wanneer het zwarte muziek betreft. Zwarte muziekliefhebbers vertonen minder externaliserend probleemgedrag wanneer zij een vriendelijke persoonlijkheid hebben. Een voorkeur voor zwarte muziek is gerelateerd aan meer externaliserend probleemgedrag (Ter Bogt et al., 2013), terwijl een hoge mate van vriendelijkheid samenhangt met een verminderd risico op externaliserend probleemgedrag (Akse et al., 2007; Salgado, 2002). Vriendelijkheid treedt hier op als een beschermingsfactor en verzwakt het positieve verband.

De hypothese wordt verworpen wanneer het harde rock betreft. Liefhebbers van harde rock vertonen meer externaliserend probleemgedrag wanneer zij een vriendelijke persoonlijkheid

hebben. Een mogelijke verklaring is dat de thematiek van heavy metalnummers vaak draait rond geweld, woede, haat, angst en protest (Arnett, 1991). Jongeren uit de metalscène scoren dan ook hoog op externaliserend probleemgedrag (Howe & Friedman, 2014). Dit verband wordt gemodereerd door vriendelijkheid. Vriendelijkheid wordt omschreven als meegaandheid (Asendorpf, 2011). Synoniemen hiervoor zijn toegeeflijkheid en volgzzaamheid. Heavy metal roept op tot woede en een vriendelijke persoonlijkheid (meegaandheid) geeft hier makkelijker gehoor aan, waardoor adolescenten met een vriendelijke persoonlijkheid meer externaliserend probleemgedrag vertonen. Vriendelijkheid verzwakt het verband voor zwarte muzikliefhebbers. Dit komt doordat de thematiek van r&b en reggae nummers lang niet zo gewelddadig en agressief zijn als die van heavy metal. De muziek is rustiger en zwoeler en een veel voorkomend thema in r&b nummers is liefde. Hedendaagse hiphop gaat ook niet meer alleen over protest tegen de samenleving maar is meer divers en mainstream dan eerst. Door het verschil in muziekgenre heeft vriendelijkheid een andere werking op de verbanden.

H3a stelde dat een laag psychosociaal welbevinden de positieve relatie tussen een voorkeur voor harde rock of zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag zou versterken. Zwarte muzikliefhebbers vertonen minder externaliserend probleemgedrag wanneer zij een hogere levenstevredenheid hebben. De hypothese wordt bevestigd. Een hoge levenstevredenheid lijkt een beschermingsfactor te zijn en gerelateerd te zijn aan minder gedragsproblemen, zoals ook blijkt uit het onderzoek van Park (2004). De adolescenten hebben een kleinere kans op het vertonen van externaliserend probleemgedrag doordat een hoge levenstevredenheid de negatieve effecten van stressvolle gebeurtenissen op de ontwikkeling van psychologische problemen en gedragsproblemen verzwakt (Park, 2004). De hypothese wordt verworpen wanneer het harde rock betreft. Er wordt geen significant verband gevonden waarbij het psychosociale welbevinden als moderator optreedt.

Met de laatste hypothese werd verwacht dat een hoog psychosociaal welbevinden de negatieve relatie tussen een voorkeur voor top 40 muziek of klassiek muziek en jazz en externaliserend probleemgedrag zou versterken. Uit de resultatensectie komt naar voren dat een negatief significant verband bestaat tussen een voorkeur voor top 40 muziek en externaliserend probleemgedrag. Het psychosociale welbevinden modereert dit verband echter niet. H3b wordt verworpen. Dat het psychosociaal welbevinden geen effect heeft op de relatie zou verklaard kunnen worden doordat top 40 muzikliefhebbers over het algemeen al weinig emotionele problemen ervaren (Mulder, 2008) en tevreden zijn met het leven dat zij leiden.

Het antwoord op de onderzoeksvraagstelling, of het psychosociaal welbevinden en de persoonlijkheid het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag modereren, is positief. Een vriendelijke persoonlijkheid versterkt het positieve verband tussen een voorkeur voor harde rock en externaliserend probleemgedrag, terwijl een vriendelijke persoonlijkheid en een hoge levenstevredenheid het positieve verband tussen een voorkeur voor zwarte muziek en externaliserend probleemgedrag verzwakken. Kortom, een vriendelijke persoonlijkheid en de levenstevredenheid modereren het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag.

Dat voorkeuren voor zwarte muziek of harde rock externaliserend probleemgedrag voorspellen betekent niet dat deze muziek verboden moet worden. Het verbieden van muziek zou zelfs averecht kunnen werken omdat heavy metalfans en hiphopfans graag tegen de regels ingaan en zich afzetten tegen het ouderlijke gezag (Arnett, 1996; Mulder et al., 2007). Daarnaast neemt de kleine criminaliteit af naarmate jongeren ouder worden (Moffitt, 1993).

Naast negatieve effecten blijkt muziek veel positieve effecten te hebben. Het kan gevoelens van angst en stress verminderen (Lacourse, Claes, Villeneuve, 2001; Peretti & Zweifel, 1983) en helpen bij het vormen van een sociale identiteit (Saarikallio & Erkkilä, 2007; Ter Bogt, et al., 2011). Muziek speelt dus een belangrijke rol in het leven van jongeren en het verbieden is geen optie. Ook het veranderen van iemands persoonlijkheid is geen oplossing, omdat de persoonlijkheid al duidelijk waarneembaar is bij jonge kinderen en relatief stabiel blijft gedurende het leven (Shiner & Caspi, 2003; Van Aken, 2006). Belangrijk is dat ouders ervan op de hoogte gesteld worden dat kinderen met een voorkeur voor niet-mainstream muziek sneller de grens opzoeken. Om ervoor te zorgen dat het gedrag binnen de grenzen blijft wordt een goede ouder-kind communicatie geadviseerd. Het blijkt dat goede communicatie en openheid tussen ouders en adolescenten samenhangt met een hogere levenstevredenheid (Landry & Cooper, 2014). Een hoge levenstevredenheid is weer belangrijk voor een goede ontwikkeling (Park, 2004) en hangt negatief samen met externaliserend probleemgedrag (Sun & Shek, 2012). Daarnaast is het van belang dat ouders in de gaten houden met welke vrienden hun kind omgaat, omdat vrienden veel invloed kunnen hebben op het gedrag. Door goede communicatie en controle zou de kans op externaliserend probleemgedrag verkleind kunnen worden.

Beperkingen en suggesties voor toekomstig onderzoek

Een beperking van dit onderzoek is dat het niet gebaseerd is op longitudinale gegevens. Hierdoor kan niets gezegd worden over de richting van het verband en kan slechts gesproken

worden over een samenhang tussen factoren.

Een andere limitatie is dat het onderzoek alleen onder adolescenten in Utrecht heeft plaatsgevonden. Dit betekent dat het onderzoek zeer representatief is voor Utrecht, maar dat de onderzoeksresultaten minder generaliseerbaar zijn voor andere provincies in Nederland. Daarnaast moet er rekening meegehouden worden dat adolescenten sociaal wenselijk geantwoord kunnen hebben op vragen over onder andere delinquentie en psychosociaal welbevinden. Hierdoor kan het zijn dat bepaalde verbanden niet gevonden zijn. Toekomstig onderzoek zou gebruik moeten maken van longitudinale gegevens en een representatieve steekproef. Daarnaast zou toekomstig onderzoek de Affect Balance Scale moeten gebruiken om affect te meten in plaats van de Children's Depression Inventory, welke depressie meet. De ABS is waarschijnlijk een meer valide meetinstrument om affect te meten dan de CDI.

Dit onderzoek heeft aangetoond dat de levenstevredenheid en een vriendelijke persoonlijkheid het verband tussen muziekvoorkeur en externaliserend probleemgedrag modereren. Hiermee draagt het huidige onderzoek bij aan de wetenschap. Voorgaand onderzoek heeft niet altijd rekening gehouden met de levenstevredenheid van adolescenten wanneer zij verbanden tussen muziek en delinquentie onderzochten. Uit dit onderzoek blijkt dat de levenstevredenheid een belangrijke rol speelt en dat het van belang is dat het meegenomen wordt in volgend onderzoek.

Literatuurlijst

- Achenbach, T. M., McConaughy, S. H., & Howell, C. T. (1987). Child/adolescent behavioral and emotional problems: implications of cross-informant correlations for situational specificity. *Psychology Bulletin*, *101*, 213-232.
- Akse, J., Hale III, W. W., Engels, R. C. M. E., Raaijmakers, Q. A. W., & Meeus, W. H. J. (2007). Co-occurrence of depression and delinquency in personality types. *European Journal of Personality*, *21*, 2, 235–256.
- Arnett, J. (1991). Adolescents and Heavy-Metal Music from the Mouths of Metalheads. *Youth & Society*, *23*, 1, 76-98.
- Arnett, J. (1996). *Metalheads. Heavy metal music and adolescent alienation*. Westview Press, Boulder.
- Asendorpf, J. B. (2011). *Psychologie van de persoonlijkheid - Bachelor*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Baerveldt, C. (2000). *Pupil's network in high schools: network sampling, program and some results from a theory-oriented research project on petty crime of pupils*. Paper Presented at the International Network Sampling Workshop, Maastricht, The Netherlands.
- Baerveldt, C., Van Rossem, R., & Vermande, M. (2003). Pupils' delinquency and their social networks: A test of some network assumptions of the ability and inability models of delinquency. *Journal of Social Sciences*, *39*, 107–125.
- Blom, M., Oudhof, J., Bijl, R. V., & Bakker, B. F. M. (2005). Verdacht van criminaliteit. Allochtonen en autochtonen nader bekeken. Geraadpleegd via <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/FA26E32C-250B-4D1D-B3B935085B6C48BC/0/2005verdachtvancriminaliteit.pdf>

- Broidy, L. M., Nagin, D. S., Tremblay, R. E., Bates, J. E., Brame, B., & Dodge, K. E. (2003). Developmental trajectories of childhood disruptive behaviors and adolescent delinquency: A six site, cross-national study. *Developmental Psychology, 39*, 222-245.
- Brown, B. B., Mounts, N., Lamborn, S. D., & Steinberg, L. (1993). Parenting practices and peer group affiliation in adolescence. *Child Development, 64*, 2, 467-482.
- Bruyninckx, W. (2003). Oppositioneel opstandig en antisociaal gedrag bij pubers. *Psychopraxis, 5*, 148-153.
- Bryson, B. (1997). What about the univores? Musical dislikes and group-based identity construction among Americans with low levels of education. *Changing Representation of Status through Taste Displays, 25*, 3, 141–156.
- Buist, K. L., Dekovic, M., Meeus, W., & Van Aken, M. A. G. (2004). Gehechtheid en internaliserend en externaliserend probleemgedrag bij adolescenten. *Kind en adolescent, 25*, 2, 80-91.
- Burt, S. A., & Donnellan, M. D. (2008). Personality correlates of aggressive and non-aggressive antisocial behavior. *Personality and Individual Differences, 44*, 53-63.
- Cantril, H. (1965). *The pattern of human concerns*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Carr, E. G., McLaughlin, D. M., Giacobbe-Grieco, T., & Smith, C. E. (2003). Using Mood Ratings and Mood Induction in Assessment and Intervention for Severe Problem Behavior. *American Journal on Mental Retardation, 108*, 1, 32-55.
- CBS (2001). *Jeugd 2001. Cijfers en feiten*. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Christenson, P. G., & Roberts, D. F. (1998). *It's not only Rock & Roll: Popular Music in the Lives of Adolescents*. Cresskill, NJ: Hampton Press.

- Eisenberg, N., Zhou, Q., Spinrad, T. L., Valiente, C., Fabes, R. A., & Liew, J. (2005). Relations among positive parenting, children's effortful control, and externalizing problems: A three-wave longitudinal study. *Child Development, 76*, 1055-1071.
- Ferwerda, H. (1998). Criminele meisjes of femme fatale. *Tiaz: thematijdschrift over jeugd en samenleving, 1*, 10-15.
- Gallup (2009). *World Poll Methodology*. Technical Report. Washington, DC.
- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment, 4*, 26-42.
- Hamm, J. (2000). Do birds of a feather flock together? The variable bases for African, Asian American, and European American adolescents' selection of similar friends. *Developmental Psychology, 36*, 209-219.
- Howe, T. R., & Friedman, H. S. (2014). Sex and Gender in the 1980s Heavy Metal Scene: Groupies, Musicians, and Fans Recall Their Experiences. *Sexuality & Culture, 18*, 3, 608-629.
- Kandel, D. B. (1978). Similarity in real-life adolescent friendship pairs. *Journal of Personality and Social Psychology, 36*, 306-312.
- Kovacs, M. (1985). The Children's Depression Inventory (CDI). *Psychopharmacology Bulletin, 21*, 995- 998.
- Lacourse, E., Claes, M., & Villeneuve, M. (2001). Heavy metal music and adolescent suicidal risk. *Journal of Youth and Adolescence, 30*, 321-332.
- Landry, S. H., & Cooper, C. L. (2014). *Wellbeing in Children and Families. Wellbeing: A Complete Reference Guide Volume I*. UK: John Wiley & Sons.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*, 1, 81-90.

- Meeus, W., Akse, J., Branje, S., Ter Bogt, T., Engels, R., Finkenauer, C., et al. (2004). *Codebook CONAMORE: CONflicts And Management Of RELationships*. Utrecht University, Faculty of Social Sciences: Unpublished manuscript.
- Meeuwssen, F. (2009). Muzieksmaak en opleidingsniveau. Geraadpleegd via <https://www.wecross.nl/blog/muzieksmaak-en-opleidingsniveau>
- Miranda, D., & Claes, M. (2004). Rap music genres and deviant behaviors in French-Canadian adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 33, 2, 113–122.
- Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and lifecourse-persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100, 4, 674–70.
- Moffitt, T. E., Caspi, A., Harrington, H., & Milne, B. J. (2002). Males on the life-course persistent and adolescent-limited antisocial pathways: Follow-up at age 26 years. *Development and Psychopathology*, 14, 179-207.
- Mulder, J. (2008). *Use it or lose it. Music preferences and uses related to psychosocial functioning among adolescents and young adults* (dissertatie). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Mulder, J., Ter Bogt, T., Raaijmakers, Q., & Vollebergh, W. (2007). Music taste groups and problem behavior. *Journal of Youth and Adolescence*, 36, 3, 313-324.
- Muris, P., Meesters, C., & Blijlevens, P. (2007). Self-reported reactive and regulative temperament in early adolescence: Relations to internalizing and externalizing problem behavior and "Big Three" personality factors. *Journal of Adolescence*, 30, 1035-1049.
- OECD (2013). Guidelines on measuring subjective well-being. Geraadpleegd via <http://www.oecd.org/statistics/Pages%20from%20Guidelines%20on%20Measuring%20Subjective%20Well-being-Annexe-A.pdf>

- Overbeek, G. J., Vollebergh, W. A. M., Meeus, W. H. J., Engels, R. C. M. E., & Luijpers, E. T. H. (2001). Course, co-occurrence and longitudinal associations of emotional disturbance and delinquency from adolescence to young adulthood: A six-year three-wave study. *Journal of Youth and Adolescence*, *30*, 4, 401-426.
- Park, N. (2004). The Role of Subjective Well-Being in Positive Youth Development. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, *591*, 25-39.
- Peretti, P. O., & Zweifel, J. (1983). Affect of musical preference on anxiety as determined by physiological skin responses. *Acta psychiatrica Belgica*, *83*, 5, 437-442.
- Prinzie, P. (2004). Externaliserend probleemgedrag en opvoeding bij kinderen van vier tot negen jaar. *Kind en adolescent*, *25*, 2, 55-67.
- Prinzie, P., Onghena, P., & Hellinckx, W. (2005). Parent and child personality traits and children's externalizing problem behavior from age 4 to 9 years: A cohort-sequential latent growth curve analysis. *Merrill-Palmer Quarterly*, *51*, 335-366.
- Prinzie, P., Onghena, P., Hellinckx, W., Grietens, H., Ghesquière, P., & Colpin, H. (2003). The additive and interactive effects of parenting and children's personality of externalizing behavior. *European Journal of Personality*, *17*, 95-117.
- Rentfrow, P. J., & Gosling, S. D. (2003). The do re mi's of everyday life: The structure and personality correlates of music preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*, 1236-1256.
- Saarikallio, S., & Erkkilä, J. (2007). The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, *35*, 1, 88-109.
- Salgado, J. (2002). The Big Five personality dimensions and counterproductive behaviors. *International Journal of Selection and Assessment*, *10*, 117-125.

- Saylor, C. F., Finch, A. J., Jr., Spirito, A., & Bennett, B. (1984). The Children's Depression Inventory: A systematic evaluation of psychometric properties. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 52*, 955-967.
- Shiner, R., & Caspi, A. (2003). Personality differences in childhood and adolescence: measurement, development, and consequences. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 44*, 2-32.
- Sun, R. C. F., & Shek, D. T. L. (2012). Positive Youth Development, Life Satisfaction and Problem Behavior Among Chinese Adolescents in Hong Kong: A Replication. *Social Indicators Research, 105*, 541–559.
- Tanner, J., Asbridge, M., & Wortley, S. (2008). Our favourite melodies: musical consumption and teenage lifestyles. *British Journal of Sociology, 59, 1*, 117–144.
- Ter Bogt, T., Keijsers, L., & Meeus, W. H. J. (2013). Early Adolescent Music Preferences and Minor Delinquency. *Pediatrics, 131, 2*, e380-e389.
- Ter Bogt T., Mulder J., Raaijmakers Q. A. W., & Nic Gabhainn, S. (2011). Moved by music: a typology of music listeners. *Psychology Music, 39, 2*, 147-163.
- Ter Bogt, T., Raaijmakers, Q., Vollebergh, W., Van Wel, F., & Sikkema, P. (2003a). Youngsters and their musical taste: musical styles and taste groups. *Netherlands Journal of Social Sciences, 39, 1*, 35-52.
- Ter Bogt, T., Van Dorsselaer, S., & Vollebergh, W. (2003b). *Psychische gezondheid, risicogedrag en welbevinden van Nederlandse scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Van Aken, M. A. G. (2006). Children's personality. Development and consequences. *Kind en Adolescent, 27, 4*, 204-215.
- Veenhoven, R. (2000). Beeld van geluk. in wetenschap en belletrïe. *Berichten aan de Vrienden van de Jan Campert Stichting, 16*, 20-29.

Zillmann, D., & Gan, S. (1997). Musical taste in adolescence. In J. Hargreaves, & A. C. North (Eds.), *The social psychology of music* (pp. 161–187). New York: Oxford University Press.